

In veilige handen op de kinderboerderij

> Birgit van der Laan

Op vrijwel alle kinderboerderijen wordt gewerkt met vrijwilligers en stagiaires. Voor sommige kinderboerderijen zijn deze extra handen zelfs onmisbaar om de kinderboerderij te kunnen laten draaien. Maar het werken met deze extra handen kan helaas ook een keerzijde kennen. Want 'meldt de vrijwilliger zich wel aan met de juiste intenties?' En hoe kun je die mensen met verkeerde intenties buiten de poort houden?

Als kinderboerderij wil je de zaken goed op orde hebben. Je verwelkomt graag vrijwilligers op je boerderij, omdat deze mensen veel extra werk kunnen verzetten. Maar hoe voorkom je dat er vrijwilligers aan de slag gaan met de verkeerde intenties?

Elke kinderboerderij werkt met en voor minderjarigen, daarom is de zorg voor een veilige omgeving essentieel. Je wilt tenslotte een situatie scheppen waarin kinderen en jongeren kunnen groeien en bloeien. Niet alleen de bezoekende kinderen, maar ook jonge vrijwilligers en stagiaires. Maatregelen nemen om ongewenst gedrag te voorkomen horen daar helaas bij.

Omgangsregels: voorkomen is beter..

Ieder bedrijf of organisatie kan te maken krijgen met ongewenste gedragingen zoals pesten, agressie, geweld en seksuele intimidatie/misbruik. Ook het gebruik van bepaalde medicijnen, alcohol en/of drugs kan ongewenst gedrag tot gevolg hebben en daardoor risico's met zich meebrengen.

Om hiermee te kunnen omgaan, is het belangrijk dat er een beleid geschreven wordt. En natuurlijk moet dit beleid ook geïmplementeerd worden in de organisatie. In het beleid wordt vastgelegd op welke wijze met elkaar wordt omgegaan en hoe wordt gehandeld bij ongewenste gedragingen. Het is belangrijk vooraf regels op te stellen en deze aan iedereen te communiceren, zodat medewerkers en vrijwilligers weten wat van hen wordt verwacht en ze hierop makkelijker aan te spreken zijn. Van belang is dat duidelijk wordt aangegeven wat wel en niet wordt getolereerd, wie aangesproken kan worden, de klachtenprocedure en de mogelijke sancties die getroffen kunnen worden. Daarnaast is het belangrijk dat gezorgd wordt voor de juiste opvang en begeleiding van personen die slachtoffer zijn geworden van ongewenste gedrag.

In veilige handen

De kinderboerderij moet dus zorgen voor een veilige omgeving voor haar medewerkers, vrijwilligers, stagiaires én de bezoekers. Hiervoor kunnen omgangsregels opgesteld worden. Daarnaast kan ervoor gekozen worden om medewerkers en vrijwilligers een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) te laten aanvragen. Maar er zijn meer stappen nodig om te komen tot een (veilig) beleid voor de organisatie. Een open en preventief beleid is immers het meest effectief.

Organisaties die hun zaken niet op orde hebben, lopen het risico dat:

- Mensen die de grens overschrijden zeggen dat ze niet beter weten.
- Minderjarigen die met seksueel misbruik worden geconfronteerd, denken dat zij de enige zijn en niet weten bij wie ze terecht kunnen.
- Het bestuur door ouders, de gemeente en vrijwilligers als onverantwoordelijk wordt gezien omdat het geen maatregelen heeft genomen.
- De organisatie/ vereniging aansprakelijk wordt gesteld voor geleden schade.

Er is daarom een stappenplan 'in veilige handen' opgesteld waarmee organisaties direct aan de slag kunnen. Op de volgende pagina is een overzicht te vinden van deze stappen. Dit beleid is ook een onderdeel van het keurmerk (criterium 2.15).

“De basis blijft een veilige omgeving”

Ronald Hetem, werkzaam als projectleider Participatie en Burgerschap bij MOVISIE, is intensief bij het project ‘In veilige handen’ betrokken geweest. En hij is dat nog steeds. Onder andere door voorlichting te geven aan (vrijwilligers)organisaties en gemeenten.

Ronald: “Het project ‘In veilige handen’ heeft een behoorlijk lange aanloopperiode gekend. In de jaren ‘90 werden er ook al incidenten gemeld van seksueel misbruik binnen vrijwilligersorganisaties en is er vanuit de politiek gezegd ‘daar moet iets mee gedaan worden’. Na een aantal andere incidenten is het project uiteindelijk in 2007 van start gegaan. En helaas is het hard nodig, want bijna wekelijks verschijnen er berichten in de media rondom seksueel misbruik bij bijvoorbeeld verenigingen en ook rondom de Katholieke kerk. Dat zal niemand ontgaan zijn.”

“We hebben daarom een praktisch stappenplan opgesteld waarmee organisaties direct aan de slag kunnen. Hierin hebben wij ons beperkt tot seksueel misbruik, maar natuurlijk kan dit veel breder getrokken worden naar ‘algemene omgangsregels’. Dit is vaak toch met elkaar verweven. In praktijk zie je bijvoorbeeld ook dat pedoseksuelen zich aangetrokken voelen tot kinderen die gepest worden. Die kinderen zijn zwakker en een pedo-seksueel pikt die kinderen er feilloos uit en biedt een luisterend oor. Dan ontstaat er een vertrouwenssituatie die stapje voor stapje overgaat in seksueel misbruik.”

“Wij geven voorlichting aan medewerkers en besturen van organisaties die met kinderen werken. Bijvoorbeeld tijdens een informatie-bijeenkomst van de lokale vrijwilligerscentrales. Tijdens zo’n bijeenkomst wordt er vaak vooraf geroepen ‘Bij ons in de organisatie gebeurt dat niet’. Maar gedurende de presentatie, waarbij we aan de hand van een DVD een aantal situatieschetsen geven, voel je soms dat de spanning stijgt en mensen toch bepaalde zaken herkennen van hun vereniging.”

>> Lees verder op de volgende pagina

Stappenplan: In Veilige Handen

De 13 stappen uit het stappenplan helpen je om binnen de organisatie alles zo te regelen dat minderjarigen echt in veilige handen zijn bij het (vrijwilligers)werk. Op de website worden deze stappen toegelicht met praktische voorbeelden.

Stap 1: Zet het onderwerp op de agenda

Stap 2: Stel omgangsregels vast

Stap 3: Voer een gedragscode in

Stap 4: Maak een risicoanalyse

Stap 5: Stel een vertrouwenspersoon aan

Stap 6: Voer een zorgvuldig aanstellingsbeleid

Stap 7: Maak een meldprotocol

Stap 8: Pas het huishoudelijk reglement en statuten aan

Stap 9: Zorg voor training van de vrijwilligers

Stap 10: Veilige omgeving creëren (en behouden)

Stap 11: Haak aan bij het gezamenlijk tuchtrecht

Stap 12: Doe mee met het registratiesysteem

Stap 13: Informeer alle betrokkenen over het ontwikkelde preventiebeleid

Meer informatie

Het stappenplan of de toolkit (met modelprotocollen, voorbeeldbrochures en reglementen):

www.inveiligehanden.nl

*“Voorkom misbruik van minderjarigen binnen een vereniging of vrijwilligersorganisatie”. Dat is de doelstelling van ‘In veilige handen’. Dit is een samenwerkingsproject met het Ministerie van Veiligheid en Justitie, MOVISIE, NOC*NSF en Scouting Nederland.*

Vervolg van de vorige pagina >>

“Overigens is het stappenplan en de voorlichting niet alleen gericht op organisaties die louter met vrijwilligers werken, maar eigenlijk met alle organisaties die met minderjarigen werken, anders dan beroepsmatig. Scholen en kinderopvangen hebben vaak al een eigen protocol. Dat kunnen dus ook kinderboerderijen zijn, maar ook sportclubs en scouting. Binnen deze organisaties vonden weleens incidenten plaats, maar er was geen praktisch protocol of beleid. Inmiddels wordt daar het protocol van ‘In veilige handen’ toegepast. Het gaat in het beleid niet alleen om de veiligheid van de kinderen die een kinderboerderij bezoeken, maar ook om jonge vrijwilligers en natuurlijk de stagiaires uit het middelbare onderwijs. Eigenlijk alle kwetsbare groepen die op de kinderboerderij aan de slag gaan.”

“Naast de taak van de kinderboerderijen om een beleid te hebben, is er ook een rol weggelegd voor ouders, begeleiders en natuurlijk gemeentes. Veel kinderboerderijen krijgen subsidie van de gemeente, maar als gemeente wil je niet dat jouw subsidiegeld in verband wordt gebracht met wangedrag of seksueel misbruik. We hebben daarom ook een flyer uitgegeven

met informatie voor gemeenten. Zoals het advies om subsidie te geven onder voorwaarden, dus pas als de kinderboerderij of andere organisatie een beleid opgesteld heeft rondom omgangsvormen.”

“Momenteel zijn we ook bezig met een registratielijst. Deze hopen we eind van dit jaar landelijk op te kunnen starten. Op deze lijst komen de namen van mensen te staan die over de schreef zijn gegaan bij een (vrijwilligers)organisatie, maar hiervoor niet per se vervolgd zijn. Organisaties willen vaak geen ‘gedoe’. Een juridische procedure is ingewikkeld en levert negatieve publiciteit op. Daarom kiezen organisaties er eerder voor om mensen weg te sturen. Met zo’n lijst kan voorkomen worden dat iemand bij een sportclub is weggestuurd en bij een kinderboerderij weer aan de gang kan. Maar we willen natuurlijk ook niet dat er namen onterecht op deze lijst terechtkomen. Daarom zijn we nu bezig met het schrijven van een procedure. Zo komt er een duidelijk meldprotocol en toetsingskader. En natuurlijk een gedragscode. Organisaties die werken volgens die gedragscode en dit opgenomen hebben in hun beleid, kunnen dan nagaan of een (nieuwe) vrijwilliger op deze lijst voorkomt. Ook geeft dit ze een kader om te kunnen handelen.”

Van Leeuwen BV gespecialiseerd in Kinderboerderijen en Stadsboerderijen

Van Leeuwen BV biedt u een totaalpakket van opslag tot afvoer van alle soorten mest op kinder- en stadsboerderijen. Wij zijn gespecialiseerd in de verhuur van milieuvriendelijke, waterdichte en stankoverlast beperkende containers. De container die u bij ons huurt, passen wij volledig op uw wensen aan in afmeting, kleur en gebruiksvriendelijkheid. Al onze containers voldoen aan de eisen van de SKBN.

Wij komen graag bij u langs voor een vrijblijvend technisch advies over alle mogelijkheden!

Voor meer informatie: Dhr. J. van Leeuwen - Mob. 0629081314 / Dhr. G. van Leeuwen - Mob. 0654731598
E-mail: info@gjvanleeuwen.nl - www.vanleeuwenkinderboerderij.nl

“Kinderboerderijen die een beleid op willen zetten rondom gedragsnormen, raad ik aan om te beginnen met een risico-inventarisatie. De risico’s zitten eigenlijk in drie elementen. Allereerst de fysieke plekken: zijn er ruimtes op je kinderboerderij waar je geen zicht op hebt, zoals een schapenstal achterin het land of een afgesloten educatieve ruimte op zolder? De volgende vraag is of er activiteiten zijn die risico’s met zich kunnen brengen. Nu zal er op een kinderboerderij niet zo snel een activiteit plaatsvinden waarbij kinderen zich omkleden, zoals bij een sportvereniging, maar je kan ook denken aan het afgezonderd werken. Bijvoorbeeld in de quarantainestal waar verder niemand mag komen.”

“Tenslotte is de vraag wat je aannamebeleid is. Neem je als kinderboerderij iedereen aan of voer je eerst een gesprek? Maak in je aannamebeleid overigens geen onderscheid tussen mannen en vrouwen, maar zorg voor een eenduidig en zorgvuldig beleid. Anders wek je alleen wantrouwen op.”

“En het is misschien niet altijd leuk, maar de basis is en blijft een veilige omgeving. En dat houdt in dat het soms iets meer moet zijn dan alleen vertrouwen.”

Meer informatie:

www.inveiligehandened.nl

Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

In het Keurmerk Kinderboerderijen is een VOG verplicht voor een beheerder en diens vervanger. Voor de overige medewerkers en vrijwilligers wordt dit aangeraden. De kinderboerderij mag medewerkers en vrijwilligers wel verplichten een VOG aan te vragen (bijv. als onderdeel van het aanstellingsbeleid). Dit kan o.a. gedaan worden als de personen een leidinggevende functie hebben, belast zijn met de zorg voor mens en dier, werken met stoffen of voorwerpen die bij oneigenlijk gebruik een risico vormen en/of als er gewerkt wordt met minderjarigen.

Bij een VOG-aanvraag gaat het ministerie van Justitie na of de aanvrager strafbare feiten heeft gepleegd die een risico vormen voor de functie waarvoor de verklaring wordt aangevraagd. Het verplicht stellen van een VOG sluit misbruik niet uit, maar een organisatie die een VOG verplicht stelt, geeft wél een sterk signaal af.

Gratis VOG voor kinderboerderijen?

Momenteel is de SKBN betrokken bij een overleg rondom het gratis verstrekken van VOG's voor vrijwilligersorganisaties die met minderjarigen werken. Waaronder ook kinderboerderijen. Zoals het er nu uitziet, zal het vanaf 2013 mogelijk kunnen zijn dat vrijwilligers van kinderboerderijen onder bepaalde voorwaarden een gratis VOG kunnen aanvragen. Hierover zult u nog uitgebreid geïnformeerd worden.